

סיפורו של סבא שלי סטפן (ספן) שמשי ז"ל - תקופת השואה.

*מילותיו של סבי במקור כפי שהוקראו לבת דודי כוכי שמשי

אל נכדתי היקרה כוכבה שמשי אספר את מעשה הזוועה שעברתי במחנות ההשמדה אושוויץ שבפולין.

ב-13 למרס 1943 עזבנו את סלונקי בערך 2500 נפשות, מהשכונה שבה הייתי גר ע"ש ברון הירש. הגרמנים הודיעו לנו כי אנחנו נוסעים לקראקוב שבפולין.. במילים טובות מאוד, כך שלא הרגשנו, אחד במיליון, שזו הייתה רמאות גדולה מטעם הגרמנים, שהקימו (כביכול) מדינה ליהודים ולא נחוץ לקחת שום דבר, חפצים, תכשיטים, וכסף - למסור לוועדה מוסמכת והיא מסרה לנו עבור כל הרכוש, שהעריכו אותו, מסרו לנו שיק. ואמרו לנו סכום המגיע לכל אחד.

המשלוח הראשון של יהודי סלונקי- יצאנו למסע בלתי ידוע עד ה- 20 לחודש אני ומשפחתי בתוכם הכוללת אבא, אמא, שלושה אחים ושלוש אחיות. ולי - אשה וארבעה ילדים שתי בנות ושני בנים.

זה הלילה הכי שחור שהיה לי בחיים. באופן פתאומי, שהיינו ישנים בתוך הקרון, אני ואישי וארבעת ילדי ואחי הקטן עם אישתו וילד, לא ידענו מה כל הרעש הזה. האס אסים התחילו לפתוח באופן פתאומי את הדלתות בצעקות "ראוס ראוס" ("החוצה החוצה") מיד הספקתי לנעול נעליים לילידים וירדתי מהקרון וגם אישתי. החזקנו את ילדנו בידיים ואז אחד הגרמנים התחיל להרביץ לכולם. וכך נכנסנו להלם מההתרחשות הנוראה.

שמו אותנו במסדר מיון. המיון לחיים או ללמוות.

התחיל האצבע לעבוד לימין ולשמאל. מי שהיה מקבל לימין ומי שהיה מקבל לשמאל.. כל אלה נודע לי מה תפקיד האצבע. ימין זה חיים ושמאל זה מוות. מאותו רגע נפרדתי מכל משפחתי כולל כולם פרט לאחי שנשאר איתי. לאחר מכן נודע לנו שהיינו כח עבודה סך הכל מ 25000 מהמשלוח נשארנו 918 ו 200

אותנו לקחו לאושוויץ ואת הבנות לברגינהם. המבוגרים והמבוגרות ילדים מטה מגיל 16.- אחרי שלושה חודשים ידענו שהם לא בחיים יותר מאותו הלילה ההוא. ואז באותו היום כשקיבלתי את הידיעה השחורה הזו קרעתי את בגדיי. בסכנת פחד שהגרמנים יראו את בגדי קרועים היו יכולים להרגני. ואז נשארתי לבד בחיים, עובדה שקשה היה לי לחיות איתה בשלום. עובדה שהייתה לי אשה ואבעה ילדים. לא רק שלא נשארתי בלי הורים, גם- בלי ילדים. אחרי פרק זמן לקחו את אחי למקום בלתי ידוע, ומאז ועד הרגע הזה אני לא יודע מה איתו.

עבדתי בפולין עבודת פרך עד 18 לינואר 1945.

צעדת המוות ב-18 לינואר 1945- בשעה 14 אחרי צהריים, פינו אותנו לכיוון גרמניה ב 18:00 בערך התחיל אותות המוות. שרשרת מהצועדים נורו למוות. - כל אלה שלא היו יכולים להמשיך בצעדה.

אחרי ארבעה ימים ולילות הגענו לתחנת רכבת של העיר לסלאו שבגרמניה שבה המתין קטר עם זנב ענקי. קרונות פתוחים בלי גג, מלאות עד אפס מקום משלג .

אני חזור ואומר שכל הארבעה ימים האלה צעדנו בתוך שלג של 70 עד 80 ס"מ גובה. כשנתנו הוראה לעלות אל הקרונות, העיז אחד מאיתנו להוציא שלג מהקרון, מיד ירו בו והרגו אותו. אז לא הייתה שום תקווה- עלינו לקרונות מלאות שלג 80 אנשים בתוך קרון. אחרי ארבעה ימים ולילות הגענו לווימר שבה היה מחנה השמדה בשם בוכנבלד. הכניסו אותנו למקלחות, אחרי מעשה זה הכניסו אותנו באיזו מערה באורך 2 קילומטרים ועזבו אותנו שם. אז אמרתי לי שהגיע הקץ לחיים מפני שהייתי ותיק כבר ידעתי את כל הקונצים של הגרמנים במערה. היו צינורות על הקירות ימין ושמאל. כולנו בפה אחד אמרנו שזה תאי גזים.

אחרי שלוש שעות של דיכאון נפתחה דלת סודית ועברנו את כל המערה ופתאום ראינו את עצמינו בתוך אולם עמדנו בתור קיבלנו נעליים וגרביים וכל הבגדים הנחוצים ללבוש.

ב- 27 לחודש ינואר יום ראשון לעבודה. מתרגם אחד שואל מי מאיתנו יודע בנאות. אז כל אלה שידעו הצביעו ויצאו החוצה מהשורה והיתר, אני בתוכם, נתנו לנו עט ביד ומקוש לשבור קרחונים מהכבישים. אחד ותיק מהמקום אמר "אתם רואים הבנאים לא עושים שום דבר ומקבלים ארבע פעמים לשבוע תוספת לחם". כל יום היו באים שבויים חדשים. למחרת המתרגם שואל עוד פעם מי יודע בניה. אני מצביע. יש פתגם ביוונית "איפניס תרנס קתרגזקה" כלומר מי שרעב ללחם מחפש כל מיני מקצועות במוחו בשביל להציל את עצמו. וכך אני עשיתי. המתרגם שואל אותי: " כמה שנים אתה עובד בבנאות" אמרתי לו 5 שנים עם אבי ושנה באושוויץ. אז הוא אמר " מדוע לא יצאתי אתמול" עניתי לו "מרב כאב בטן שהיה לי לא יכולתי לענות..". אם זה ככה אתה בנאי מומחה..". אמר. " אני אתן לך עוזר..". כששמעתי את זה צחקתי מהאומללות שלי שהייתי רעב. לא יכולתי להחזיק יותר מעמד עם 60 גרם לחם ליום. העבודה הראשונה והאחרונה נתנו לי לסגור פתח של 4 מטרים, להקים קיר, העוזר המסכן אוקרייני לא ידע שפה אחרת חוץ מרוסית. אז כל פעם שהייתי רואה איזה מהנדס גרמני, הייתי לוקח גם אני לבנה והייתי מורח אותה עם קצת בוץ. סה"כ הדבקתי ארבעה חמישה לבנים. עד שהגענו לחצי עבודה ש.(מילה לא מובנת) עלי לעשותה.

למחרת התחלתי לעבוד ופתאום אני שומע קללות מהמהנדס הראשי של כל הבניין שאומר " לעזעאל מה הקיר הזה?! לבנה בפנים לבנה בחוץ. רואה אני שבאים אלי מיד לא איבדתי את היוזמה ואני צועק לעברו של העוזר "אמרתי לך שתשים פלס מים בכל שורה בנתיים" המהנדס הראשי שמע ממול איך אני צועק לעברו של הרוסי. בא ונותן בעיטה אל הקיר ומפרק אותו כאילו זה לגו.

ככה הצלתי את עצמי מלאבד את העבודה. עבדתי שמונה ימים ונהנתי מתוספת המזון שנתנו לי .

ב 6 לפברואר בשעה 21 בערב, קראו את מספרי אשר היה על ידי השמאלית- נא להתייצב באולם הקולנוע. ידעתי למפרע מה פרוש קולנוע- זה משלוח. למחרת בבוקר אחרי התייצבותי לקחו אותי ועוד 200 שבויים לתחנת הרכבת של ויימר. נסענו מהבוקר עד שעה 11 לפני הצהריים עם קרונות פתוחות. באו אוירונים, התקיפו אותנו, חשבו שאנחנו גרמנים, מפני שהאויירים היו מאמריקה. נהרגו בערך 130 איש והרכבת עצרה עד שבאו גרמנים ולקחו אותנו לאיזו עיר קרובה בשם אלברטסטד, שמה הכניסו אותנו למנהרות לייצור אוירונים. מאז עיני לא ראו לא יום ולא לילה. כל הזמן בתוך המנהרה אשר אורכה 700 מטר.

ב 3 לאפריל (אני) שומע שמנהל אחד גרמני שהוא רוצה 130 מספרים לעבודות חוץ אז נהייתי הצל שלו מהמסדר הייתי בתוך ה- 130 מספרים כשיצאתי מהמערה ראיתי שהיה בוקר, שהשמש התחילה לזרוח. עבדתי עם פטיש ביד לנקות לבנים מהעיר..... (כמה מילים לא מובנות) חליתי בצוטריר סנגינרית (שלשולי דם) והכניסו אותי למרפאה כל בוקר בשעה 4 היו מקימים אותי עם מכות מהמיטה.. ערום היו מוציאים אותי החוצה. הייתה חבית מים של שלג שעליה מכפור של הלילה, נהייתה שכבה של קרח. הייתי שובר את הקרח והייתי מתרחץ עם מכות מפני שלא יכולתי להתאפק לא יכולתי לשלוט בעצמי בימים האלה כשאני נמצא במרפאה שומע קצין גרמני בכיר שמודיע לרופא הגרמני שבשעה 4 אחרי הצהריים עוזבים את המחנה ובורחים מפני שהאמריקאים באים. אז מה עלי לעשות - להציל את עצמי. מוחי התחיל לפעול לכל הכיוונים. עזבתי את המרפאה בחשאי ומצאתי מסתור. בשעה 6 בערב יצאתי ראיתי את עצמי חופשי. הלכתי לביתן רואה עוד כמה שבויים שיושבים ומחכים לאמריקאיים.

ידעתי שלא היה לנו לאן ללכת ולאן לפנות החזיק 30 שעות יממה ו 6 שעות. אני מוסיף על דבריי שביום האחרון שהייתי במרפאה נתנו בארוחת צהריים מרק בשר שומן. מרב השילשולים שהיו לי למזלי הטוב, לא אכלתי אלא מכף אחת מרק. לא עבר מזה חצי שעה, רואה כתמים אדומים בידיים. מרים את השרוולים גופי מלא בכתמים אדומים. אז פניתי לחולה אחד שהיה על ידי "תראה תראה איזה כתמים אדומים נהיו לי בגוף.." הוא לא עונה לי. שוב פעם אני חוזר ולא מקבל תשובה, אז אני מנענע אותו ורואה שהוא מת. וככה הלאה פניתי לכל אחד ואחד שמספרם היה 18 ונוכחתי לדעת כי כולם היו מתים. מיד ניחשתי שהמרק בשר היה מורעל. בנתיים כל הכתמים האדומים נהיו כתם אחד בכל גופי.

אחרי כמה שעות חזרו הגרמנים, לא ידעתי מה צריך להיות, כשחזרו שוב פעם חזרה הייתי מיאוש. לא יכולתי ללכת, אז אמרתי בליבי שוב פעם הגיע הקץ לחיי. לקחו אותנו חמישה קילומטר, דרך שבשבילי הייתה כמו חמשת אלפים קילומטר, הכניסו אותנו עם 2200 בנות ממחנה אחר, למגרש ספורט ענקי במקדם בורג. ואז לא הספקתי לשכב על הרצפה מפני שהייתי חולה אנוש. לא עבר כ 10 דקות, הגרמנים שמו תותחים עלינו והפגזו אותנו. בראשון והשני (ככה"נ ההפגזות) הכיוון שלהם היה לבנות. עד היום לא שוכח ולא אשכח את הזוועה שראו עיניי. גשם של ידיים, רגליים, ראשים, מעיים.. באוויר. כשראיתי דבר כזה באוויר התחלתי להשתטח על הריצפה לברוח כמה רחוק שיותר, וככה ניצלתי מההפגזה האיומה הזו.

נכנסתי באיזה מקלט עזוב וישבתי שלושה ימים ושלושה לילות. בתוך המקלט הזה מצאתי תפוחי אדמה וזה המזון היחיד שאכלתי שלושה ימים אלה שהייתי במקלט.

למחרת בבוקר רואה חייל רוסי, למזלי היה יודע קצת גרמנית וכשהוא ראה אותי עם הבגדים של שבויי, אז הייתי נפוח כולי. אמר לי "חכה רגע" לא עבר 10 דקות באו עוד שלושה חיילים רוסים שני אחים ואחד רופא ולקחו אותי לבית חולים, עשו כל מאמץ כדי להשאיר אותי חמישה עשר יום.. ואז ניסו להוציא את הרעל שבגופי על ידי כל מיני תרופות.

וכך ניצלתי מהזוועה הזאת שנקראת ש ו א ה.